

Učiteljevo delovanje izven šole.

Pri zborovanju „Ljubljanskega učiteljskega društva“ poročal Karel Wider.

(Dalje.)

Ko bi bilo vse ljubljansko učiteljstvo združeno v svojem učiteljskem društvu, kako imenitno društvo bi bilo to. A ena tretjina ljubljanskega učiteljstva hodi še vedno svoja pota. Vse jadikovanje in moledovanje je tu odveč. Če nimajo ti tovariši toliko stanovske zavednosti, da bi iz lastnega nagiba pristopili k skupnem ognjišču, jih tudi naš klic ne privabi.

Učiteljsko društvo pa mora bolj pogostoma prirejati društvena zborovanja, oziroma društvene izlete s predavanji; predavanja bi radi prevzeli sposobni tovariši. Na zborovanjih in izletih se najlože približamo, tam spoznamo vrline drug drugega, se jamemo spoštovati in iz tega se razvijejo najtrdnjše vezi, ki nas zvežejo v eno duševno celoto z istim mišljenjem in istim stremljenjem. Seveda bi pa društveni poziv na zborovanja ne smel ostati glas upijočega v puščavi. A koliko jih navadno pride? Komaj tretjina? A kje so drugi? Ne vprašajmo po vzrokih, predaleč bi zašli. A to pa lahko rečem, da je marsikateri teh vzrokov ničev, ali ga vsaj odtehta žrtev na oltar skupnosti, ki bi jo žrtvoval dotični tovariš s tem, da bi se udeležil učiteljskega zborovanja.

Sedanji vek bi imenoval vek organizacij. Vsi stanovi se združujejo v celote, ker dobro vedo, da posameznik ne dožene nič, združeni pa, če ne vsega, pa vsaj mnogo. In komu je bolj treba skupnosti, če ne nam učiteljem. Ni ga stanu, ki bi bil razmeroma bolj preziran, ki bi prejemal za svoje delo manj plače kot naš stan. Lepih besedi — teh je dosti, lete na nas od vseh strani, da nam že preseda — a to je tudi vse. Najpotrebnejšega — to je kruha — pa nimajo za nas. Zahtevati ga moramo neprenehoma in vedno glasneje, četudi nas tuintam odženo s sitnimi berači, in kakor združena molitev oblake predere, tako morajo tudi naši združeni glasovi prodreti v zakrknjena srea onih, ki imajo v rokah naš telesni blagor.

Kot važen del naše stanovske organizacije smatram naše časopisje. Tudi to sodi k delu učitelja izven šole. Časopisje ima danes velikansko moč, ono je velesila. Mi sicer nimamo svetovnih listov, naši listi so skromni, a za nas neprecenljive važnosti. Mnogokrat učitelj ne sme z besedo povedati, kar bi hotel, takrat sede in napiše svoje misli na papir in jih pošlje svojemu listu. Razen urednika nihče ne ve, kdo jih je napisal, a bero jih mnogi njegovega stanu in morda tudi kdo drugi. In da tudi drugi bero naše liste, za to nam je skrbeti. Razširjajmo svoje liste, po njih nas bodo spoznali vsi tisti, ki imajo dobro voljo. A žalostno je dejstvo, da jih niti tisti ne bero, ki so jim v prvi vrsti namenjeni, namreč učitelji sami. Še vedno se dobi mnog tovariš in še več tovarišic, ki ne poznajo naših listov, razen od zunaj. Bilo nas je pred leti pet kolegov v nekem tujem mestu več mesecev in zahajal je k nam samo en „Tovariš.“ To je žalostna istina!

Res se je v tem oziru obrnilo mnogo na bolje, a biti mora še bolje. Na „Učit. Tovariša“ mora biti naročen vsak učitelj in vsaka učiteljica in to brez izjeme; na „Popotnika“ kdor more, na „Zvonček“ pa vsaj vse učiteljske družine, na zadnja dva seveda tudi vse šole. Zahtevajmo naše liste po čitalnicah, bralnih in drugih podobnih društvih, po gostilnicah in kavarnah, kjer je količjak mogoče, priporočajmo jih, hvalimo jih, posojujmo jih, kjer se nam kaže zanje kak naročnik. Primimo pa tudi za pero in pišimo v naše liste, kar kdo zna in more. Na ta način bodo naši listi postali močni, dobili bodo življensko moč in postali naši najboljši zagovorniki.

Ker govorim baš v listih, mi je omeniti še nečesa, kar sem posnel po izjavah nekih naših tovarišev. Kakor hitro dobimo lastno tiskarno, misliti moramo na ustanovitev še enega lista, in sicer lista za narod, kakor je bil nekdanji „Rodoljub.“ Takega lista je naš narod jako potreben; a lista, ki bo našemu narodu prava dušna hrana, ki mu bo njegov vodnik in učitelj v vseh življenskih zadevah, ki mu bo poročal le resnico in, boreč se za interese slovenskega naroda, poudarjal v prvi vrsti pravi pomen dobre ljudske šole. In tak list izdajati nam ne bo težko: v vsaki vasi skoraj imamo učitelja — vestnega poročevalca in razširjevalca tega bodočega ljudskega lista. —

To naj bi bile glavne misli o učiteljevem delu v naši organizaciji. S tem seveda naša organizacija še ni prišla do konca, ki ga tudi nikdar ne doseže. Kakor hitro spravimo pod streho eno reč, pridejo na dan nove misli, nove zasnove in novo delo. Vedno le naprej za novimi smotri v blagor našega stanu! —

Velik del moči izčrpa učiteljstvo delo v lastni organizaciji. A vseh mu ne more in jih ne bo, ker je učiteljeva marljivost splošno znana. Ostale moči bo posvetil vestni učitelj delu za vzgojo mladine in ljudstva. Ko bi učitelj ne storil več, kar je dolžan storiti v šoli, bi storil že dovolj. Nobenega drugega dela ni niti od daleč primerjati njegovemu svetemu, a težavnemu delu. A učitelj se ne zadovolji s tem, tudi njegovo delo izven šole je posvečeno šoli in vzgoji. V prvi vrsti popolnjuje svojo pedagogičsko izobrazbo, da more tem bolj uporabljati svoje moči v prid mladine. Dalje piše šolske in metodiške knjige, nabira narodne pesmi in pripovedke, uglašuje šolske pesmi itd. Za mladino spisuje „Zvonček“, zase ima „Popotnika“ in „Slov. Šolsko Matico“, ki stoji in pade z njim. S šolarji prireja poučne izlete v naravo, muzeje, panorame itd., krepi jim telo s telovadbo in igro — in to tudi izven šolskega časa. Po šolah urejuje šolske zbirke, učila in šol. knjižnice, po kmetih pa žrtvuje mnogo svojega prostega časa učencem s tem, da jih vodi na šolski vrt in jih tam praktično uči vrtnarstva, sadjereje, čebelarstva in drugih kmetijskih panog. Izven šolskega časa prireja razstave učil, kakršna je bila minolo leto v Ljubljani, izven šolskega časa ima svoje uradne skupščine in svoja društvena zborovanja, ki so večidel posvečena delu za prosep šolstva. Vrhutega spisuje in ureja mladinske spise. O počitnicah potuje — in to večinoma na svoje stroške, da si ogleda tuje kraje, njih znamenitosti in šege, da obiskuje tuje šolske razstave, proučava uzorna šolska poslopja, se udeležuje raznih tečajev itd. — in to vse v korist in prid šolstva.

In naj reče kdo, da ni veliko in vsestransko delo učitelja izven šole — za šolo? Res, da ne zmora posameznik vsega tega; delo se razdeli, a kar stori eden, pride v prid vsem, pride v prid šoli in pouku.

Zadnji čas so se uvedli še sestanki učiteljev s starši. Od teh sestankov pričakujejo nekateri mnogo, in upam, da ne bodo varani. Šola je hodila dosedaj preveč lastno pot; kar je zidala ona, ni bilo zidano na trden temelj, ker ji je manjkalo opore od doma. Največkrat je dom podrl še tisto malo, kar je pri obstoječih razmerah mogla sezidati šola. Res, da uspehi teh sestankov ne bodo takoj v začetku vidni in morda sedanja generacija ne bo imela mnogo koristi od njih. A ti sestanki bodo delali pot večjemu zanimanju staršev do pouka in vzgoje, jeli bodo spoznavati težavni poklic učitelja in vzgojitelja, uvideli bodo, da ni — kakor se jim zdi dosedaj — marsikatera reč, ki se uči v šoli, nepotrebna; ti sestanki bodo izpremenili sedanje nasprotnike šole v prijatelje šole in ako dosežejo to, so dosegli vse!

Kot tretji del učiteljevega delovanja izven šole smatram učiteljevo delovanje za izobrazbo in prosveto odraslega naroda.

Ljudske mase so pri nas premalo izobražene, njim manjka najprimitivnejših pojmov za razumevanje političnih, socialnih ali gospodarskih razmer. Sosebno na kmetih ima učitelj obilokrat priliko opazovati to žalostno dejstvo. V mestih je v tem oziru pač nekoliko boljše. In odkod izvira ta napaka? V premelem zanimanju za šolo! Otrok — bodisi na kmetih ali v mestu — hodi v šolo, ker mora hoditi. Kakor hitro dospe do konca dobe prisiljenega šolanja, hajd, knjige v kot in kmetiško ali rokodelsko orodje v roko, in v par mesecih je pozabljeno izvečine vse, kar mu je s trdom vcepila šola v trdo glavo. V mestih še dobi tak šoli odrasel človek kak časopis v roke, iz katerega srka sicer časih nezdravo ali njegovemu razvoju pretežko prebavljivo hrano, ali vendar se njegov duh počasi bistri, pojmi se mu odpirajo in začne bolj razumevati razna dnevna vprašanja; tu tudi zaide tuintam na kak shod, na kako zborovanje in predavanje, kjer se mu odpirajo oči, da jame gledati obdajajoči svet z drugimi očmi kakor doslej. A vse bolj žalostno je zunaj na kmetih. Šoli odrasel deček je prepuščen glede nadaljne naobrazbe popolnoma sam sebi. Kvečjemu zaide v društva, kjer se njegov duh le enostransko, strankarsko vzgojuje in fanatizira. Tu mora zastaviti učitelj na kmetih svoje sile! Šoli odraslo mladino morata privabljati učitelj in učiteljica k sebi, jo vezati nase in vzgajati jih s petjem, predavanji in čitanjem. Čitajoč z njo dnevne novine, ji morata razjasnjevati njih pomen za nas in naš narod, jo morata počasi in sistematično uvajati v dogodke naše politike in v socialna vprašanja. Lepo in hvaležno delo čaka naše učiteljstvo tam zunaj na kmetih. V mestih, sosebno v Ljubljani, je tako delo za vzgojo šoli odrasle mladine skoro nemogoče. Ko dovrše učenci ljudsko šolo, se razkrope na vse vetrove. Te zopet zbirati in vzgojevati, je nemogoče. Zatorej je učiteljevo delovanje za probujo naroda v mestih tako minimalno, da je o tem skoraj nepotrebno govoriti.

(Konec.)

K peticiji istrskega učiteljstva za izboljšanje njegovih razmer.

Sedaj, ko smo objavili Urbančičev referat o navedeni peticiji, smo zvedeli da je občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva za koprski okraj“ soglasno potrdil vse referentove predloge ter izvolil enketo treh članov. V to enketo so bili izvoljeni tovariši Anžlovar, Kuret in Urbančič. Koliko teh sklepov je izvršil odbor, nam ni bilo mogoče zvedeti, zvedeli smo pa, da je tovariš Kuret še tisti dan določil, da on skliče enketo v kakih 20 dneh v Dekani k prvi seji, vendar do danes ni imela enketa še nobene seje. Mogoče se dozdeva tovarišem, da se ne mudi, ker istrski deželni zbor ne zboruje. Opominjamo pa, da to ni varno, ker lahko se politične razmere izpremene v najkrajšem času in deželni zbor bo sklican v vsi naglici. Učiteljstvo ne bo imelo nič pripravljenega in ostalo bo pri starem stradanju. Tudi ne smemo zahtevati, da kateri poslanec preštudira tako znamenito zadevo v kratkem času, da o nji referira deželnemu zboru. Enako se je godilo zaradi pokojninskega zakona. Spomenica je bila šele vložena, ko je deželni zbor zboroval, zato pa je imela jako malo vpliva. Nič nam ni pomagalo, če se je potem, ko je bil načrt potrjen, izrazil italijanski deželni odbornik, da obsega spomenica marsikaj dobrega.

Tovariši, tega ne pričakujte, da vam bodo kar sami dali, a tudi to ne more biti, da bi en sam vse izdelal, a drugi kar pritrdili in uživali. Zatorej na delo vsak za vse in vsi za enega. Ozrite se na kranjske in goriške tovariše! Koliko truda, koliko zborovanj, shodov je bilo potreba, preden so dali kranjskim ono

znamenito 25 % doklado, a goriški deželni zbor da več enemu deželnemu uradniku draginske podpore, kakor je izboljšal trem, štirim učiteljem. In v Istri se misli, da bo kar samo prišlo! Dozdeva se nam, da je istrsko učiteljstvo pozabilo na pregovor, ki pravi, da speča lisica nikdar ne vlovi kokoši. Zato, tovariši, na delo! Oni, ki je prevzel pri občnem zboru kakršnokoli nalogo, naj poskrbi, da jo tudi pravočasno izvrši, ker drugače so vsa zborovanja brezuspešna in vsa društvena organizacija brezpomembna, ako samo na občnem zboru potrdimo nekaj predlogov, a za izvršitev ne poskrbi nihče. Upamo, da stori naš list ravno kar se tiče istrskih razmer, svojo dolžnost, ker ima skoraj v vsaki številki z njimi opraviti, a vendar moramo potožiti, da je še premalo naročnikov. Vemo, da je hudo istrskemu učiteljstvu zaradi gmotnih razmer, a vemo tudi, da so tovariši, ki bi lahko naročili zase list, ne da bi jim to provzročilo gmotne škodbe. Poprej so imeli izgovor, da se list premalo bavi z istrskimi razmerami, če ravno so dobro vedeli, da smo pripravljeni sprejemati dopise, samo ako bi nam jih poslali, a sedaj je tudi v tem boljše in vendar in vendar se še vedno odlikujejo s tem, da niso naročeni na naš list. Tovariši, ganite se v vsakem oziru, ako hočete, da vam zasije lepše solnce!

Čudovita naglica.

Iz sežanskega okraja.

Po najvišjem potrjenju zakona glede izboljšanja našega gmotnega stanja, smo pričakovali, da se nam postavno določene plače nakažejo vsaj v 2 do 4 mesecih. Do sedaj ni o njih ne duha ne sluha. Ali so tako težke, da jih ne morejo naložiti na vozove, ali se boje, da jih ne ukradejo Italijani, misleč, da so kaki mobilizacijski načrti?

Kakor se kaže, izdelajo še počasni Rusi zopet novo brodovje, preden se nam obistini poboljšek.

Saj pri Trstu je morje, da se naš pisani poboljšek vadi z izleti po mokrem, preden se aktivira na skalnatem Krasu. Utrdil se bo že v mladosti vsem morskim in pozneje kontinentalnim neprilikam, da postane vreden svojega gospodarja s trdo utrjeno kožo.

Prihod nakazanja plač se nam je že večkrat naznanil, a bržkone je zamudil vlak ali so ga pomotoma odpeljali s parnikom na Grško, da se nauči staroklasičnih jezikov. Vendar nazaj ga ni. Lahko ga je zadela solnčarica ali se je nalezel boleznii „none“, da se mora prespati in okrepčati za potovanje na Kras vsaj pred zimo, drugače ga zanese mrzla burja še celo v Furlanijo.

Seveda učitelj — oče lahko čaka, kaj to, 2 ali 3 sto več ali manj, avgusta ali decembra, prej ali slej, v počitnicah nima stroškov; dober zrak, prostorno poslopje, dovolj vode in kopica svojih otrok mu je v zabavo in s svežim krompirjem, grahovim stročjem si lahko sam izboljša stanje. Ponižni kužek mora čakati lepo tiho pod mizo, da prileti slednjič zaželjena, čeravno vsa oglodana kost, ker meso ni zanj, prehitro bi gualo kri v možgane, znal bi razumevati položaj našega poboljška in bliskovo hitrost njegovega potovanja.

R.

Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.

Spisal Fr. Suher.

(Dalje.)

Abstrakciji tretje dimenzije, torej prvi funkciji, se ne moremo izogniti. Pač pa se lahko izognemo abstrakciji kontur in barve; treba nam je le slikati z dotično barvo, ki jo ima predmet.